

Vergaderjaar 2004–2005

29 520

Scheidings- en omgangsproblematiek

Nr. 8

**BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VOLKSGEZONDHEID,
WELZIJN EN SPORT**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 oktober 2004

Aanleiding

Conform mijn toezeggingen op het Algemeen Overleg op 23 juni jl. met de Vaste Commissie voor Justitie zet ik in onderstaande brief mijn voornemens uiteen ten aanzien van de vertrouwenspersoon voor kinderen van gescheiden ouders, de voorlichting aan kinderen, ouders en professionals over de gevolgen van scheiding en het hulpaanbod voor kinderen die kampen met scheidings- en omgangsproblemen. Zoals ik heb aangegeven in mijn brief van 27 april jl. (Kamerstukken II 2003/2004, 29 520, nr. 3) is de scheiding van ouders voor kinderen een zeer aangrijpende gelegenheid. Het belang van het kind staat voor mij hierbij op de eerste plaats. Belangrijk hierbij zijn een alerte houding van mensen in de omgeving van het kind, een vroege signalering van problemen en een adequate reactie waar hulp aan de orde is. In die zin verschilt de aanpak van deze problematiek niet van de aanpak van andere problemen waar kinderen mee te maken kunnen krijgen. Het vergt evenzeer een ketenaanpak van preventie, vroegsignalering en tijdige hulp van lokale, provinciale en justitiële voorzieningen.

Vertrouwenspersoon

Ik heb recent laten verkennen of er bij kinderen behoefte is aan een vertrouwenspersoon die alleen de belangen van het kind behartigt. Deze verkenning (bijgevoegd)¹ is uitgevoerd onder 21 kinderen en jongeren in de leeftijd van 10 tot 23 jaar. Daarnaast zijn zorgcoördinatoren op school en andere professionals geconsulteerd van onder andere het bureau jeugdzorg, het jongereninformatiepunt en de kindertelefoon.

Uit deze verkenning blijkt dat kinderen het liefst praten met een vertrouwd iemand wanneer er problemen zijn tussen de ouders. Daaronder verstaan zij iemand uit het eigen sociale netwerk of de familie. Professionals menen dat het wel goed is om kinderen een mogelijkheid te bieden om bij

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

een buitenstaander te rade te gaan als zij de problemen niet meer met hun ouders of iemand uit het sociale netwerk kunnen bespreken. Zowel professionals als kinderen vinden de school daarvoor de meest laagdrempelige plek. Daarbij zou «de vertrouwenspersoon» niet een aparte persoon moeten zijn maar een functie van bijvoorbeeld een mentor, counselor of maatschappelijk werker op school. Ook komt naar voren dat een oplettende houding van de mensen in de directe omgeving van het kind, in het bijzonder op school, van belang is, omdat kinderen vaak lange tijd de problemen bij zichzelf houden alvorens aan te kloppen om hulp.

Deze uitkomsten bevestigen mij in mijn beeld, dat de school een belangrijke plaats is voor vroegsignalering van kinderen met problemen, onder andere veroorzaakt door echtscheiding en dat kinderen op deze plek als eerste zoeken naar een persoon buiten de huiselijke kring om hun problemen mee te bespreken. Het gaat hierbij om tijdige signalering en om een adequate zorgstructuur, waarvoor een goede werking van de keten rondom jeugdigen en gezinnen nodig is. Het versterken van deze keten, en dus ook signalering en zorg voor kinderen van gescheiden ouders, is onderdeel van de Operatie Jong.

Voorlichting over consequenties van scheiden

Over de voorlichting aan ouders en kinderen over de consequenties van scheiden heb ik, na overleg met het ministerie van Algemene Zaken, besloten om geen algemene publiekscampagne op te zetten maar wel de belangrijkste doelgroepen te informeren, te weten: kinderen, ouders en professionals.

Voor kinderen is het van belang dat zij informatie kunnen vinden over de gevolgen van de scheiding van ouders, bij wie zij terecht kunnen met hun vragen en wat hun rechtspositie is, zo geven zij ook aan in de verkenning.

Ouders moeten over de consequenties van de scheiding voor het kind worden voorgelicht. Zij zijn dan beter toegerust om, indien zij overwegen te gaan scheiden, in hun afweging het belang van het kind voorop te stellen en na te gaan welke ingrijpende gevolgen een mogelijke scheiding heeft voor het kind. Gezamenlijk ouderschap moet het uitgangspunt zijn met de verantwoordelijkheden en plichten die daaruit voortvloeien. Het is daarom zaak dat ouders snel goede afspraken maken over de invulling van gezamenlijk ouderschap ná de scheiding.

Daarnaast moet duidelijk zijn waar ouders hulp kunnen inschakelen als zij er niet uitkomen. Ouders moeten daarom gemakkelijk toegang hebben tot informatie over scheiding en omgangszaken. Hetzelfde geldt voor professionals.

Ik zal nagaan welke informatie er momenteel schriftelijk en via internet beschikbaar is en welke aanvullingen hierop eventueel nodig zijn om ervoor zorg te dragen dat voor bovenstaande doelgroepen adequate en voldoende informatie beschikbaar komt. Ik zal met het ministerie van Justitie bezien op welke wijze dit traject gezamenlijk kan worden vormgegeven.

Hulpaanbod scheiding en omgang in jeugdzorg

Begin juni heb ik aan het initiatief Tussen Thuis verzocht om op basis van een vierfasenmodel (die oplopen in «ernst» vanaf het moment dat ouders overwegen te scheiden tot aan het moment dat er strijd is over de omgangsregeling) een overzicht te maken dat antwoord geeft op de volgende vragen:

1. Welke hulp (informatie) hebben kinderen en ouders per fase nodig om te zorgen dat het kind niet in de knel komt?
2. Welke hulp (informatie) is er per fase al beschikbaar en wie is waarvoor bestuurlijk en financieel verantwoordelijk?

Doel is om door middel van dit overzicht, dat in oktober beschikbaar komt, in overleg met het ministerie van Justitie te komen tot een samenhangende en sluitende ketenaanpak. Daarbij denk ik aan zogenaamde modules, «hulpverleningspakketten», die door lokale voorzieningen en de jeugdzorg op maat geboden kunnen worden. Deze hulp is aanvullend op activiteiten die binnen het juridisch kader van de scheidingsprocedure geboden worden, zoals mediation. Uitgangspunt bij deze hulp is, wat mij betreft, dat eerst goed wordt gekeken naar de eigen verantwoordelijkheid van ouders en naar hulpmogelijkheden vanuit de omgeving van ouders en kind voordat professionele hulp wordt geboden.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
C. I. J. M. Ross-van Dorp